

8. Колпаков В.К. Про публічні адміністрації. *Право України*. 2003. № 5. С. 28-31.
9. Легеза Є.О. Теорія публічних послуг : адміністративно-правова складова: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 452 с.
10. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право : навч. посіб. за заг. ред. Р.С. Мельника. Київ: Ваіте, 2014. 376 с.
11. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. №1404-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.
12. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 25. Ст. 1175.
13. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2014 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. Ст. 1455.
14. Про затвердження Порядок реалізації арештованого майна: Наказ Міністерства юстиції від 29.09.2016 р. № 2831/5. *Офіційний вісник України*. 2016. № 76. Ст. 179.
15. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 828.
16. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 53. Ст. 1851.
17. Проект Концепції реформування публічної адміністрації в Україні від 13.03.2006 р. URL: http://pravo/org.ua/files/stat/Concept_public_administration.pdf.
18. Статут Державного підприємства «СЕТАМ» (нова редакція): Наказ Міністерства юстиції України від 08.06.2016 р. № 1875/5. URL: <http://setam.gov.ua/documents/download/eSErBKrWbjY/3yk8N108WkYP4gvJ6dH->.

УДК 351.74: 342.922

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Мілевський Андрій Петрович,
здобувач кафедри адміністративного,
фінансового та банківського права
(Міжрегіональна академія управління
персоналом, м. Київ, Україна)

Наукова стаття присвячена висвітленню особливостей діяльності Міністерства юстиції України щодо надання адміністративних послуг. Доведено, що Міністерство юстиції України – цілісне утворення з надання адміністративних послуг, взаємопов'язаних спільними завданнями та функціями органів та їх посадових осіб, управлінську діяльність яких спрямовано на формування та впровадження в життя державної політики у сфері державної реєстрації прав на нерухоме майно.

Виокремлено взаємодію підрозділів Міністерства юстиції України з іншими державними органами чи їх посадовими особами, а саме: а) з адміністраторами Центру надання адміністративних послуг; б) з Державним підприємством «Національні інформаційні системи», наприклад, коли виникають проблеми з технічним забезпеченням Державного реєстру прав; щодо отримання державними реєстраторами сертифікатів та особистих ключів, необхідних для відкриття доступу до Державного реєстру

прав; в) з органам національної поліції, прокуратурою, господарськими, адміністративними судами, судами загальної юрисдикції, Службою безпеки України; г) з державними виконавцями, під час примусового виконання ними судових рішень, тобто державні виконавці можуть звертатися до відділу для проведення державної реєстрації обтяжень, припинення іпотек. Державний виконавець під час примусового виконання рішень здійснює пошук у Державному реєстрі прав відомостей про зареєстровані речові права на нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва й обтяження таких прав, за його результатом формує інформаційну довідку з Державного реєстру прав, яка залишається у виконавчому провадженні державного виконавця; г) з державними кадастровими реєстраторами. Наприклад, під час проведення державної реєстрації права власності чи інших речових прав на земельні ділянки.

Ключові слова: послуга, адміністративна послуга, взаємодія, державна реєстрації речових прав на нерухоме майно, підрозділ, Міністерство юстиції України.

FEATURES OF THE ACTIVITY OF THE MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE IN RELATION TO THE PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES

Milevskyi Andrii Petrovych,
Degree Seeking Applicant
at Department of Administrative,
Financial and Banking Law
(Interregional Academy of Personnel
Management, Kyiv, Ukraine)

The scientific article is devoted to highlighting the peculiarities of the activity of the Ministry of Justice of Ukraine in providing administrative services. It is proved that the Ministry of Justice of Ukraine for the provision of administrative services is an integral entity interconnected by common tasks and functions of bodies and their officials, whose management activity is aimed at the formation and implementation of state policy in the field of state registration of rights to immovable property.

The interaction of the departments of the Ministry of Justice of Ukraine with other state bodies or their officials is identified as follows: a) with the administrators of the Central Laboratory; b) with the State Enterprise "National Information Systems", for example, when there are problems with the technical support of the State Register of Rights; obtaining state registers of certificates and personal keys that are necessary to open access to the State Register of Rights; c) with the bodies of the national police, prosecutor's office, economic, administrative courts, courts of general jurisdiction, the SBU; d) with state executors, during the enforcement of court rulings, that is, state executors may apply to the department for the state registration of encumbrances, the termination of mortgages. The state executor during the enforcement of decisions makes a search in the State Register of Rights about the registered real right store al estate, the object of construction in progress and the encumbrance of such rights and, as a result, forms an information note from the State Register of Rights, which remains in the enforcement proceedings of the state executor; e) with state cadastral registrars. For example, during the state registration of property rights or other property rights to land plots.

Key words: service, administrative service, interaction, state registration of real right store ale state, subdivision, Ministry of Justice of Ukraine.

Мін'юст є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ), що забезпечує формування та із квітня 2015 р. реалізує державну політику

з питань державної реєстрації прав [1]. Міністерства як органи є «продовженням» уряду, тому передусім повинні розробляти політику, що є пріоритетним завданням будь-якого уряду. Міністерства діють за принципом єдиноначальності [12].

«Єдиноначальність центрального органу означає, що владні повноваження цього органу здійснюються одноособово його керівником – міністром, керівником іншого центрального органу. Він персонально несе всю повноту відповідальності за результати центрального органу безпосередньо перед Президентом України й урядом» [2, с. 50]. Мін'юст очолює міністр юстиції України, який є членом Кабміну та через якого в уряді вирішуються питання діяльності Мін'юсту.

Основні завдання Мін'юсту як органу, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері реєстрації прав, такі: забезпечення нормативно-правового регулювання (наприклад, наказ Мін'юсту «Про впорядкування відносин з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [3]); визначення пріоритетних напрямів розвитку органів реєстрації прав; інформування та надання роз'яснень (наприклад, «Методичні рекомендації стосовно суб'єктів, які мають право на отримання інформації з Реєстру прав власності на нерухоме майно» [4], «Методичні рекомендації стосовно державної реєстрації права користування (найму, оренди) будівлею або іншими капітальними спорудами, їх окремими частинами» [5]); узагальнення практики застосування законодавства, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення та внесення установленим порядком проектів законодавчих актів на розгляд Президентів України та Кабміну; забезпечення здійснення соціального діалогу на галузевому рівні тощо. Зазначені завдання відображені в компетенції Мін'юсту, яка закріплюється ст. 7 Закону № 1952-IV [6].

Після внесення змін до Положення про Міністерство юстиції України від 21 січня 2015 р. [7] основними завданнями Мін'юсту стали також: забезпечення формування та реалізація державної політики з питань державної реєстрації прав; здійснення координації, державного нагляду та контролю, вжиття заходів для запобігання порушенням у зазначеній сфері, ухвалення відповідних обов'язкових до виконання рішень; здійснення державної реєстрації прав; забезпечення доступу до Державного реєстру прав; встановлення порядку забезпечення державних органів інформацією з Реєстру; забезпечення ведення та функціонування указанного Реєстру; надання органам державної влади передбаченої законодавством інформації з реєстрів; забезпечення доступу державних виконавців до баз даних і реєстрів, зокрема електронних, що містять інформацію про боржників, їхнє майно тощо [8].

Після ліквідації Укрдержреєстру 8 квітня 2015 р. у складі Мін'юсту запрацював Департамент державної реєстрації. На офіційному сайті Мін'юсту відсутні будь-які відомості щодо складу та повноважень зазначеного Департаменту. Видається, що склад та компетенція вказаного структурного підрозділу будуть аналогічними складу та компетенції Департаменту державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, який функціонував у складі Укрдержреєстру. Так, структура Департаменту складається із: директора, заступника директора, начальників відділів та спеціалістів. Серед відділів функціонують такі: відділ нормативно-правового та методичного забезпечення державної реєстрації прав; відділ взаємодії з органами державної влади та роботи з реєстрами; відділ розгляду звернень та контролю.

Адміністратором Державного реєстру прав є державне підприємство, що належить до сфери управління Мін'юсту України (далі – ДП «Національні інформаційні системи»), здійснює заходи зі створення та супроводження програмного забезпечення Державного реєстру прав та відповідає за технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних, що містяться в реєстрі.

Повноваження щодо призначення та звільнення керівника зазначеного підприємства, а також затвердження його статуту належать Мін'юсту. На теперішній час ДП «Національні інформаційні системи» не виконує в повному обсязі поставлених перед ним завдань. Технічна сторона функціонування Державного реєстру прав дуже часто не відповідає новелам законодавства у сфері державної реєстрації прав.

Діяльність ЦОВВ, керівники яких неналежать до складу уряду, спрямовується і координується міністрами. Укрдержреєстр очолював голова, який не входив до складу Кабміну, тому діяльність зазначеного органу спрямовувалася і координувалася Кабміном через міністра юстиції України.

Координацією є взаємодія сторін, коли вони є рівноправними учасниками відносин. На думку О.Є. Луньова, координація означає погодження й об'єднання дій із метою найбільш швидкого і правильного розв'язання завдань із найменшими витратами сил, коштів та матеріальних цінностей [9, с. 148]. Зазначений автор виокремлював вертикальну координацію – управлінські відносини, які виникають між вищим і нижчим органами виконавчої влади (наприклад, Кабмін і Укрдержреєстр; Мін'юст і головні територіальні управління юстиції), і горизонтальну координацію, яка виникає між двома і більше органами що перебувають на одному організаційному рівні системи органів [9, с. 148] (Мін'юст і Укрдержреєстр; головні управління юстиції і реєстраційні служби; головні територіальні управління юстиції й управління державної реєстрації).

Головне територіальне управління юстиції в межах своєї компетенції видає накази, які є обов'язковими для виконання районними, районними в містах, міськими (міст обласного значення), міськрайонними, міжрайонними управліннями юстиції, підвідомчими органами й установами юстиції та посадовими особами.

Основні функції Департаменту державної реєстрації з питань реєстрації прав реалізуються органами реєстрації, які функціонують також і в районних, районних у містах, міських (міст обласного значення), міськрайонних, міжрайонних управліннях юстиції, правовий статус яких відображений у «Положенні про районні, районні у містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні управління юстиції» від 23 червня 2011 р. № 1707/5 [10].

Після вищезазначених змін серед основних завдань районних управлінь юстиції з'явилися такі: реалізація державної політики з питань реєстрації прав (п. 1 ч. 3); здійснення реєстрації прав (п. 4.34); надання інформації про реєстрацію прав (п. 4.36); взяття на облік безхазяйного нерухомого майна (п. 4.37); прийняття та видача документів, пов'язаних із проведенням реєстрації прав (п. 4.38); ведення Державного реєстру прав (п. 4.45) [10].

Управління державної реєстрації взаємодіє з територіальними органами міністерств та інших ЦОВВ, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також підприємствами, установами й організаціями з питань, віднесених до його компетенції.

Як уже зазначалося, у складі управлінь державної реєстрації функціонують відділи. Відділ є структурним підрозділом головного чи районного управління юстиції та реалізує повноваження у сфері державної реєстрації прав. Відділ, який функціонує при головному територіальному управлінні юстиції, підпорядковується безпосередньо заступникові начальника управління юстиції з питань державної реєстрації – начальникові управління державної реєстрації.

Керівник такого управління: очолює даний структурний підрозділ; здійснює керівництво його діяльністю; представляє його у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами, організаціями; несе персональну відповідальність за організацію та результати діяльності управління.

Отже, відділ з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно є найнижчою ланкою в системі органів виконавчої влади й органів реєстрації прав. Навіть після остаточної ліквідації Укрдержреєстру, у складі управлінь державної реєстрації та управлінь юстиції буде функціонувати відділ, який буде безпосереднім реалізатором державної політики на місцях.

Як видно, існують 2 види відносин, а саме внутрішньоапаратні та зовнішні. У зовнішні відносини вступають насамперед органи виконавчої влади – Укрдержреєстр, головне чи районне управління юстиції. Реєстраційні служби разом із відділом державної речових прав на нерухоме майно вступають спочатку у внутрішні відносини, у межах яких формується єдина воля органу. Аналогічна ситуація спостерігається після реформи – Мін'юст (Департамент державної реєстрації) разом із головними територіальними, районними управліннями юстиції вступають у зовнішні відносини, тоді як управління державної реєстрації та відділ закладають основу для формування внутрішньої волі органу.

Відділ у своїй роботі взаємодіє зі структурними підрозділами управління державної реєстрації, управління юстиції на засадах ділового співробітництва, спрямованого на успішне вирішення завдань, які стоять перед ним. Відділ під час практичної реалізації своїх завдань та функцій вступає у правовідносини з іншими органами виконавчої влади, їх посадовими особами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами й організаціями.

Ю.М. Ратишевський зазначає, що обов'язковою ознакою взаємодії є ділове співробітництво в інтересах вирішення спільних завдань [10, с. 17]. Саме за допомогою такої категорії, як співробітництво, між тими чи іншими органами виконавчої влади у процесі їхньої діяльності розкривається суть їхньої ефективної та результативної взаємодії між собою. Така спільна діяльність органів може реалізовуватися в певних формах, наприклад, у формі інформаційного обміну.

Отже, прикладами взаємодії підрозділів Мін'юсту з іншими державними органами чи їх посадовими особами можна назвати такі:

а) з адміністраторами Центру надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) – у разі прийняття ними заяв та подальшої їх передачі до відділів;

б) із ДП «Національні інформаційні системи», наприклад, коли виникають проблеми з технічним забезпеченням Державного реєстру прав; щодо отримання державними реєстраторами сертифікатів та особистих ключів, необхідних для відкриття доступу до Державного реєстру прав;

в) з органам національної поліції, прокуратурою, господарськими, адміністративними судами, судами загальної юрисдикції, Службою безпеки України – звертаються для проведення державної реєстрації обтяжень, або отримання інформації з Державного реєстру прав;

г) з державними виконавцями під час примусового виконання ними судових рішень – вони можуть звертатися до відділу для проведення державної реєстрації обтяжень, припинення іпотек. Державний виконавець під час примусового виконання рішень здійснює пошук у Державному реєстрі прав відомостей про зареєстровані речові права на нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва й обтяження таких прав, за його результатом формує інформаційну довідку з Державного реєстру прав, яка залишається у виконавчому провадженні державного виконавця;

ґ) з державними кадастровими реєстраторами – під час проведення державної реєстрації права власності чи інших речових прав на земельні ділянки. Для повноцінної взаємодії Мін'юста та Міністерства аграрної політики та продовольства України ухвалено наказ «Про деякі питання забезпечення інформаційної взаємодії органу, що

здійснює ведення Державного земельного кадастру, та органу державної реєстрації прав» від 3 грудня 2012 р. [11] та затверджено «Регламент надання на запити державного реєстратора прав на нерухоме майно інформації про земельні ділянки» [13].

Незважаючи на значні зусилля законодавця, формування швидкого обміну інформацією чомусь не вдається, дуже часто відомості щодо державної реєстрації земельної ділянки, кадастрового номера, площі, місцезосташування земельної ділянки відсутні під час їх пошуку через Державний реєстр прав у Державному земельному кадастрі (далі – ДЗК). За неможливості віднайти зазначену інформацію трапляються випадки, коли заявниками подається витяг із ДЗК, де зазначено, що дану земельну ділянку вже давно зареєстровано у ДЗК. Також бувають ситуації, за яких не завантажується кадастровий план зареєстрованої земельної ділянки в електронній (цифровій) формі.

Отже, Міністерство юстиції України – цілісне утворення з надання адміністративних послуг, взаємопов'язаних спільними завданнями і функціями органів та їх посадових осіб, управлінську діяльність яких спрямовано на формування та впровадження в життя державної політики у сфері державної реєстрації прав на нерухоме майно.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України : постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. Ст. 1455.
2. Коліушко І.Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні : монографія. Київ : Факт, 2002. 260 с.
3. Про впорядкування відносин з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : наказ Міністерства юстиції України від 15 грудня 2015 р. № 2586/5, код акта 79902/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 98. С. 250. Ст. 3383.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій стосовно суб'єктів, які мають право на отримання інформації з Реєстру прав власності на нерухоме майно : наказ Міністерства юстиції України від 23 березня 2009 р. № 525/5. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v525_323-09.
5. Про затвердження Методичних рекомендацій стосовно державної реєстрації права користування (найму, оренди) будівлею або іншими капітальними спорудами, їх окремими частинами : наказ Міністерства юстиції України від 13 жовтня 2010 р. № 2500/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v2500323-10>.
6. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.
7. Про питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції : постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 р. № 17. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6. Ст. 127.
8. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України : постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. Ст. 1455.
9. Лунев А.Е. Теоретические проблемы государственного управления. Москва : Наука, 1974. 247 с.
10. Ратышевский Ю.М. Организационно-правовые основы взаимодействия органов внутренних дел с органами налоговой полиции с учетом региональных особенностей : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1998. 18 с.

11. Про деякі питання забезпечення інформаційної взаємодії органу, що здійснює ведення Державного земельного кадастру, та органу державної реєстрації прав : наказ Міністерства юстиції України та Міністерства аграрної політики та продовольства України від 3 грудня 2012 р. № 1779/5/748. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2056-12/print1415991544399499>.

12. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. С. 385.

13. Регламент надання на запити державного реєстратора прав на нерухоме майно інформації про земельні ділянки : наказ Міністерства юстиції України та Міністерства аграрної політики та продовольства України від 3 грудня 2012 р. № 1779/5/748. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2057-12>.

УДК 347.72

ПРИРОДА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Назарчук Оксана Михайлівна,
аспірантка
(Навчально-науковий інститут
«Юридичний інститут»
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна)

Стаття присвячена аналізу природи правового регулювання права акціонерних товариств. Розглянуто особливості правової природи прав акціонерних товариств. Поняття «природа» не є спеціальним юридичним терміном, тому за межами права під природою речей зазвичай розуміють якість або істотну ознаку. Водночас істотною повинна вважатися тільки та ознака, яка визначає поняття, з виключенням якої знищується саме поняття.

Визначення поняття правової природи дозволило відобразити правову характеристику юридичного явища, усвідомити його місце і роль серед інших, виявити «правовий корінь», що неминуче впливає на правову характеристику.

З'ясовано, що відносини між акціонерами й акціонерним товариством відображають системне регулювання таких відносин, яке здійснюється в межах актів законодавства, насамперед відносин між акціонерами й акціонерним товариством, адже в сучасних умовах адекватне правове врегулювання з метою їх упорядкування і розвитку є метою створення умов для системного врегулювання прав акціонерних товариств.

Охарактеризовано юридичний зв'язок між учасниками суспільних відносин, який регулюється нормами права і характеризується наявністю прав та обов'язків. Визначено, що права акціонерів відображають зміст взаємин між акціонерним товариством і його учасниками.

За результатами дослідження автор погоджується з доктринальним підходом, за яким у науці виявлено панівну позицію, щодо якої права акціонерних товариств мають господарсько-правову природу, адже сфера таких відносин перебуває у формуванні